

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Deres ref:

Sak / arkiv:
09-00134/543

Dato:
05.02.2009

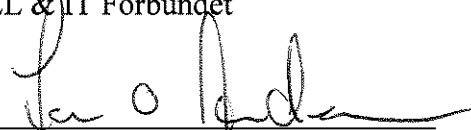
Saksbehandler:
Bjørn Fornes

HØRINGSSVAR - UTKAST TIL FORSKRIFT OM KRAV TIL KOMPETANSE HOS KONSESJONÆR ETTER ENERGILOVEN

EL & IT Forbundet er høringspart i denne saken.

Vårt høringssvar er vedlagt dette brev. Brevet sendes pr post, og høringssvaret sendes også til departementets saksbehandler via e-post.

Med vennlig hilsen
EL & IT Forbundet

for Hans Olav Felix
Forbundsleder

Bjørn Fornes
Forbundssekretær

05. februar 2009

Hørings svar – utkast til forskrift om krav til kompetanse mv hos konsesjonær etter energiloven

EL & IT Forbundet viser til høringsbrev mottatt fra Olje- og energidepartementet 17. November 2008.

Denne saken er av stor betydning for energibransjen, men ikke minst for storsamfunnet. Vi berører her det vi oppfatter som den mest betydningsfulle infrastrukturen for samfunnet – og hvem som skal drive den på vegne av det.

Bransjen har gjennomlevd mange år med omstillinger og tilpasninger som i hovedsak har vært økonomisk motiverte. Dette har satt kompetansen i fare. EL & IT Forbundet hilser en sterkere regulering av denne delen av nettselskapene velkommen og vil i det etterfølgende høringssvaret detaljert komme inn på kravene og våre vurderinger av disse.

EL & IT Forbundet har hatt en særdeles grundig prosess på dette spørsmålet. Vi har hatt møter med en rekke sentrale aktører som OED og NVE. Forbundet har også gjennomført en konferanseserie med nær 150 tillitsvalgte i de nettselskaper hvor vi organiserer medlemmer.

Som grunnlagsmateriale i tilknytning til høringssvaret har vi blant annet sett på følgende dokumenter:

- Energiloven med forskrifter
- NSBR 2005 (DSB) "Håndtering av store hendelser og potensiell aldring i kritiske infrastrukturer"
- Riksrevisjonens undersøkelse om statlig virkemiddelbruk for sikker og pålitelig overføring av kraft i distribusjonsnett (2008)
- Ot.prp. nr 56. (2000-2001)
- Ot.prp. nr 61. (2005-2006)

Innledning

EL & IT Forbundet er opptatt av at denne bransjen skal leve opp til forventningene om forsyningssikkerhet til samfunnet og at det er en velfungerende beredskapsordning på plass. Vi krever videre at det skal være trygt å jobbe i denne bransjen med tanke på el-sikkerhet og øvrig kompetanse som for eksempel lokalkunnskap. Vi tenker her på kunnskap om topografi, klima, tekniske installasjoner m.v.

Energibransjen fikk sin energilov i 1990 hvor konsesjonærene i lovens §§ 3-1 og 3-2 ble underlagt lovens formulering "... kan ikke bygges og drives uten konsesjon."

Med bakgrunn i lovens forarbeider og situasjonen i bransjen på dette tidspunkt var denne formuleringen åpenbart ment slik at man innenfor monopolvirksomheten nett skulle bygge og drive.

Dette ble ytterligere understreket i forslaget til endring av energiloven slik det fremgår av Ot.prp. nr. 56 (2000-2001) til en formulering om å "bygge og eie". Dette forslaget falt i Stortinget og loven ble ikke endret. Fra Stortingsbehandlingen finner vi at flertallets syn om å beholde formuleringen "bygge og drive" var klart tuftet på en oppfatning om at det var nettselskapene (konsesjonæren) som var best skikket til å forvalte nettet gjennom bruken av egne ansatte og den kompetanse disse innehar, og at det ikke skulle være outsourcinger fra nettselskapene.

EL & IT Forbundet deltok aktivt i denne saken og støttet flertallets syn.

I perioden etter at lovendringen ble avvist opplevde vi at bransjen allikevel tok seg til rette med stadige outsourcinger i entreprenørselskap. Vi fikk nettselskap som vi fra vår side betegner som "tomme selskap" all den tid det ikke er utførende kompetanse i disse. Bestiller/utfører modellen ble en organisasjonsmodell mange steder. Vi oppfatter det slik at organisasjonsendringene kom som en følge av en økonomisk motivasjon. Inntektsrammereguleringen belønner de nettselskap som kutter kostnader, og i denne sammenheng er det billigst å drive uten faste ansatte. Vi oppfattet videre at disse endringene skjedde enten med NVEs godkjenning eller uten deres vitende. Poenget er at en del bransjen har opptrådt som om *loven ble endret i 2001*.

Resultatet er kjent. Overføringsnettet står foran store utfordringer på alle nettnivå som følge av manglende investeringer, dårlig vedlikehold og et betydelig bortfall av kompetanse og arbeidskraft. Ifølge SSB er antall ansatte innenfor distribusjon halvert siden 1995. I flere selskaper er ansatte flyttet fra nettselskapene og inn i entreprenørselskap som ikke er underlagt myndighetenes regulering. Som forbund opplever vi videre at man i disse selskapene ikke evner å forvalte og videreutvikle ansattes kompetanse, og i flere tilfeller opplever vi også at de ansatte presses på lønns- og arbeidsvilkår.

Dette gjelder alle de utførende funksjonene som vakt og beredskap, feilretting / vedlikehold og bygging av nett.

Et særtrekk som myndighetene må se nærmere på er reduksjonen av vakt- og beredskapsordninger i de forskjellige nettselskapene. EL & IT Forbundet mener at det i flere strøk av landet bare er tilfeldigheter at ikke utfall får større konsekvenser enn det gjør i dag. Alt dette mens vi vet at faren for utfall øker med manglende systematisk vedlikehold.

Vi ser at effekten på samfunnets virksomhet kan være svært alvorlig. Redusert beredskap øker faren for at utfall blir langvarige, og mangelen på kompetent arbeidskraft svekker forsyningssikkerheten generelt og spesielt med tanke på ekstremsituasjoner forårsaket av vær m.v. I den sammenhengen kan vi for eksempel nevne utfallet i Steigen i januar 2007 og de konsekvenser dette fikk for samfunnet.

EL & IT Forbundet støtter derfor en slik forskrift. Ideelt sett hadde vi ønsket at denne gikk mye lenger slik at nettselskapene måtte ta tilbake alt personell de har outsourcet ut i entreprenørselskap. Dette ettersom vi mener at denne outsourcingen kun har vært økonomisk motivert gjennom reguleringer og regelverk, og at den har svekket bransjens evner til å ivareta infrastrukturen på en forsvarlig måte. Det er ikke godt gjort at outsourcingen for samfunnet sin del har ført til kostnadsreduksjoner – snarere tvert imot.

I de påfølgende kommentarer går vi nærmere inn på høringsforslagets tekst og begrunnelser og vil spesielt bemerke hvor vi er uenige med departementets forslag. Vi benytter samme nummerering som høringsforslaget.

1.2 Bakgrunnen for forslaget

EL & IT Forbundet mener at det er viktig å regulere konsesjonærenes kompetanse gjennom en forskrift. Vi understreker, som i våre kommentarer til NVE (mai 2008) at denne kompetansen også omfatter den *utførende kompetansen*.

1.6 Nærmere om behovet for direkte regulering av egenkompetanse

EL & IT Forbundet har merket seg de direktereguleringene som kom i mai 2008 til bl.a. Hafslund Nett, NTE Nett og Fredrikstad Energinett. Vi tror det er riktig og viktig at i de selskapene hvor man ser at det er utstrakt bruk av entreprenører blir gjennomført en direkteregulering. Vi kan selvfølgelig stille spørsmål om hvorvidt det er hensiktsmessig av OED / NVE å direkteregulere f.eks Hafslund på en slik måte av *"...minst halvparten av feilretterne må være ansatt i nett" (direkteregulering mai 08)*. Ingen fagpersoner kan se for seg at minst halvparten (mer enn 52 feilrettere) er tilstrekkelig til å bygge og drive Hafslunds nettområde. Her bør direktereguleringen ta tydeligere stilling til loven og kreve alle funksjoner tilbake til nettselskapet. Hvis ikke vil NVE i verste fall kunne se at det er satt en ny minstestandard for ansettelser i nettselskapene. Dette er slik vi ser det ikke intensjonen med forskriften.

2.1 og 2.2. Kompetansekravene

I våre kommentarer til NVE på samme tekst i mai 2008 var vi spesielt oppmerksomme på bruken av begrepet "kompetanse" som en begrensende faktor. Forskriften beskriver begrep som "tilstrekkelig kompetanse i en normalsituasjon", "operativ ledelse", "styre feilretting" og så videre.

EL & IT Forbundet ga i sitt tilsvaret til NVE en klar presisering om at vi så på den utførende kompetansen og mener fortsatt at denne må omfattes av kompetansebegrepet i forskriften. Hvis ikke kan vi ikke se at energilovens beskrivelse av "bygge og drive" er oppfylt.

Forskriftsteksten er vag på dette punktet, og EL & IT Forbundet har derfor støttet seg til de langt tydeligere svarene fra NVE som vi har fått gjennom direktereguleringene av bl.a. Hafslund, NTE, SKS og FEN, hvor det utvilsomt er slik at den utførende kompetansen er tatt med.

3.3 Krav til egenkompetanse for konsesjonærer

Etter NVEs vurdering vil § 3 gjelde alle (også produksjonsselskaper) mens § 4 vil gjelde kun for nett.

EL & IT Forbundet stiller seg bak et kompetansekrav på produksjonsselskapene og ber OED vurdere tilsvarende krav til disse som det som gjøres i § 4 for nettselskapene. Vi er bekymret over alderssammensetningen av vedlikeholdspersonell og maskinister i kraftverkene som har en snittalder på godt over 50 år. Et presisert kompetansekrav her vil kunne motivere selskapene til å satse mer på rekruttering.

3.4 Presisering av egenkompetanse i nettselskaper

§4.1 EL & IT Forbundet ønsker en mer presis formulering av kravet og foreslår at § lyder som følger: **Nettselskaper skal ha egen bemanning med nødvendig kompetanse til selv å utføre oppgavene knyttet til nettforvaltning.**

§ 4.2 EL & IT Forbundet ønsker en mer presis formulering av kravet og foreslår at § lyder som følger: **Nettselskaper skal ha egen bemanning med nødvendig kompetanse til selv å utføre oppgavene innen driftskontrollfunksjonen og ivareta og utføre feilretting under normaldrift.**

Vi bemerker videre at en problemstilling som KS Bedrift og FSN har tatt opp om adgangen for små selskaper til å drive samarbeid om for eksempel driftssentraler eller andre vitale funksjoner ikke er tilfredsstillende besvart eller ivaretatt i forskriften. Vi er enige i NVEs syn om at denne kompetansen i utgangspunktet må finnes i selskapet, men at det åpnes for samarbeidsløsninger etter søknad og etterfølgende vedtak i NVE.

Vi mener videre at OED / NVE ikke kan følge eksemplene fra de fire direkteregulerte nettselskapene som nevnt tidligere hvor det er brukt formuleringer som "minst halvparten" – "mer enn halvparten" og så videre. EL & IT Forbundet mener bestemt at de nettselskaper som har outsourcet sine montører må ta tilbake alle i nettselskapet. Så får man heller gjøre de riktige grepene i inntektsrammesystemet slik at det ikke lenger lønner seg å skille ut for så å kjøpe samme tjeneste tilbake igjen – bare dyrere.

§ 4.3 EL & IT Forbundet ønsker en mer presis formulering av kravet og foreslår at § lyder som følger: **Nettselskaper skal ha egen bemanning med nødvendig kompetanse til selv å utføre oppgavene innen tilstandskontroll, feilanalyse og fastsettelse av tiltaksbehov, samt innen praktisk vedlikehold. DLE skal ha tilstrekkelig antall ansatte / egenkompetanse i DLE til å utføre sine kontrollopgaver i h.h.t. forskrift**

På lik linje med outsourcing av nett-tjenester er det uheldig at Det Lokale Etilsyn (DLE) blir utskilt i egne kontrollselskap, for så å selge disse tjenestene tilbake til nett. Fagmiljøet i det enkelte DLE som blir igjen hos netteier blir på denne måten svekket og dette kan føre til svekket elsikkerhet i bransjen.

EL & IT Forbundet finner det problematisk å gjøre den vurderingen NVE gjør i sin forklarende tekst om "praktisk vedlikehold". Det kan etter vår mening ikke være svakere krav til egenkompetanse m.h.p. antall ansatte m.v. i et stort nettselskap enn det er i et lite nettselskap.

§ 4.4 EL & IT Forbundet ønsker en mer presis formulering av kravet og foreslår at § lyder som følger: **Nettselskaper skal ha egen bemanning med nødvendig kompetanse til selv å utføre oppgavene innen kundebehandling, måling og avregning.**

Vi ser ingen grunn til å lage et skille mellom energifagfolk og såkalte merkantile funksjoner i denne forskriften. Kompetansen på dette området er like viktig for et nettselskap som den tekniske kompetansen og bør behandles på samme måte.

§ 4.5 EL & IT Forbundet ønsker en mer presis formulering av kravet og foreslår at § lyder som følger: **Nettselskaper skal ha egen bemanning med nødvendig kompetanse til selv å utføre oppgavene innen henvendelser om tekniske forhold.**

§ 4.6 EL & IT Forbundet ønsker en mer presis formulering av kravet og foreslår at § lyder som følger: **Nettselskaper skal ha egen bemanning med nødvendig kompetanse til planlegging, prosjektering, bygging og drift av nye elektriske anlegg og til ombygging av eksisterende anlegg. Nettselskaper skal selv ivareta oppfølging av slike saker overfor myndighetene og allmenheten.**

Vi mener at kompetansen for bygging av nye, og ombygging av eksisterende elektriske anlegg må ligge i nettselskapet i tillegg til planleggingskompetansen. Spesielt med tanke på de utfordringer med investeringer nettselskapene står overfor i nær fremtid. Denne kompetansen vil svekkes / forsvinne om ikke nettselskapene selv håndterer den. Slik vi ser det er reguleringen av kjøp og salg av tjenester regulert i §§ 5 og 6 i denne forskriften, og at "topper" i utbygginger kan håndteres ved bruk av disse.

§ 6 Kompetanse hos ekstern leverandør av tjenester

EL & IT Forbundet mener at dette dokumentasjonskravet som ligger i § må være noe annet enn det som i dag ligger i internkontrollsystemet.